

9.2.2026

Hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 30.12.2025, VN/33963/2024 (TEM099:00/2024) sekä hallituksen esitysluonnos liitteineen.

1. Yhteenveto (Rautjärven näkökulma)

Rautjärven kunta pitää kotoutumisen kokonaisuudistuksen tavoitteita kannatettavina: kielen oppiminen, työelämälähtöisyys, selkeät vastuut sekä alkuvaiheen prosessin sujuvoittaminen ovat myös pienen kunnan arjessa avainkysymyksiä. Samalla korostamme, että säästöjen ja rahoituskanavien muutosten toteutustapa ratkaisee, säilyykö palvelujen yhdenvertaisuus eri puolilla maata ja pystytäänkö kotoutumista edistävät palvelut järjestämään aidosti kohtuullisessa ajassa.

- Yhden suunnitelman malli ja kotoutumissuunnitelman laatiminen heti ensitapaamisessa on lähtökohtaisesti toimiva ja vähentää viivettä.
- Rahoituksen kokoaminen kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen selkeyttää kanavia, mutta yleiskatteellisuus lisää riskiä alueellisille eroille; tarvitaan riittävä ohjaus, seuranta ja kannusteet, jotta palvelut eivät heikkene etenkin pienissä kunnissa.
- Lukutaitokoulutuksen järjestämisvastuun siirto työvoimaviranomaiselle on merkittävä muutos. Se edellyttää osaamista, hankinta- ja sopimusmalleja sekä riittäviä resursseja ja toimivia koulutuspolkuja myös harvaan asutuilla alueilla.
- Velvoittavuuden lisääminen on perusteltua, kun se toteutetaan oikeasuhtaisesti ja yksilölliset tilanteet (esim. terveys, huolenpito, traumatausta) tunnistaen.

2. Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Rautjärvi kannattaa koulutuskokonaisuuden selkeyttämistä ja työelämälähtöisyyden vahvistamista. Pienen kunnan näkökulmasta toimivuus syntyy kuitenkin vasta silloin, kun koulutuksia voidaan toteuttaa joustavasti ja kustannustehokkaasti myös pienillä osallistujamäärillä ja pitkien etäisyyksien alueilla.

- Koulutusten tulee olla modulaarisia ja yhdistettävissä työssäoppimiseen, työpaikkasuomen/ruotsin harjoitteluun ja paikallisten työnantajien tarpeisiin.
- Hankintamallien tulee mahdollistaa yhteishankinnat työllisyysalueella sekä etä- ja hybriditoteutukset, jotta palvelu voidaan järjestää kohtuullisessa ajassa.
- Vapaan sivistystyön toimijoiden osaaminen kannattaa hyödyntää siirtymävaiheessa ja jatkossakin, jotta tuotantokapasiteetti ei romahda uudistuksen alussa.
- Tulosperusteisuuden mahdollinen lisääminen on periaatteessa kannatettavaa, mutta mittareiden tulee huomioida lähtötaso ja asiakasprofiili (esim. lukutaito, koulutustausta) sekä pienten toteutusvolyymien satunnaisvaihtelu.

9.2.2026

3. Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Rautjärvi ymmärtää julkisen talouden säästötavoitteet, mutta painottaa, että säästöjen toteuttaminen ei saa johtaa kustannusten siirtymiseen kunnille tai hyvinvointialueelle ilman vastaavaa rahoitusta eikä heikentää alkuvaiheen kieli- ja työllistymispalveluja.

- Kun rahoitusta kootaan yleiskatteelliseen valtionosuuteen, tarvitaan selkeä valtakunnallinen ohjaus ja seuranta, jotta rahoitus kohdentuu tosiasiallisesti kotoutumista edistäviin koulutuksiin ja palveluihin.
- Pienten kuntien näkökulmasta rahoituksen ennakoitavuus ja oikea-aikaisuus on keskeistä. Mikäli rahoituksen määräytymisessä on viiveitä, palvelujen järjestäminen vaikeutuu nopeasti.
- Säästöjen kohdentamisessa tulee arvioida vaikutukset yhdenvertaisuuteen: jos palveluverkko keskittyy kasvukeskuksiin, se lisää muuttoliikettä ja heikentää pienten kuntien mahdollisuuksia onnistua kotouttamisessa.
- Siirtymävaiheeseen (2027–2028) tarvitaan käytännönläheiset ohjeet ja riittävät siirtymäjärjestelyt, jotta koulutusten järjestäjät ja kunnat voivat sopeuttaa toimintansa hallitusti.

4. Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Tavoitteiden selkeyttäminen ja kotoutumisen velvoittavuuden korostaminen voivat parantaa läpinäkyvyyttä sekä asiakkaan että viranomaisen näkökulmasta. Rautjärvi kannattaa sitä, että maahanmuuttajalle kerrotaan selkeästi oikeudet ja velvollisuudet ja että kotoutumisen etenemistä seurataan.

- Velvoittavuuden toteutuksessa tulee varmistaa oikeasuhtaisuus ja yhdenvertaisuus sekä riittävät tukitoimet niille, joiden tilanne estää täysipainoisen osallistumisen (esim. terveys, perhetilanne).
- Yhteiskuntaorientaation, palveluohjauksen ja kielen oppimisen yhteys työelämään on syytä tehdä näkyväksi myös sopimus- ja tavoiteasetannassa.
- Kunnan ja työllisyysalueen tulee voida käyttää paikallisia ratkaisuja: sama tavoite voidaan saavuttaa eri tavoin riippuen työmarkkinoista, etäisyyksistä ja palvelurakenteesta.

5. Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Kotoutumissuunnitelman laatiminen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä on selkeä norminpurku ja voi nopeuttaa asiakkaan ohjautumista palveluihin. Tämä edellyttää kuitenkin, että ensitapaamiseen liittyvä resursointi ja tulkkaukspalvelut sekä tietojärjestelmät tukevat uutta toimintatapaa.

- Ensitapaamisen onnistuminen edellyttää, että tietoa asiakkaan tilanteesta voidaan koota ja kirjata sujuvasti ja että yhteistyö (kunnan palvelut, työllisyysalue, koulutuksen järjestäjät, hyvinvointialue) on selkeää.
- Etäasiointi ja monikielinen materiaalipankki ovat tärkeitä erityisesti pitkien etäisyyksien kunnissa; lainsäädännön ja ohjeistuksen tulee tukea niitä.
- Uudistuksen onnistuminen on riippuvainen siitä, että palvelu voidaan tosiasiallisesti järjestää kohtuullisessa ajassa myös silloin, kun asiakasmäärät ovat pieniä ja koulutuksia joudutaan kokoamaan seudullisesti.

9.2.2026

6. Muut huomiot

Rautjärven kunta kiinnittää huomiota lisäksi seuraaviin teemoihin:

- Seuranta ja mittarit: kunnille tarvitaan selkeät, yhteismitalliset mittarit ja toimivat tietojärjestelmät, jotta voidaan johtaa vaikuttavuutta (työllistyminen, koulutuspolut, kielitaito, etuuksien käyttö).
- Käytännön toimeenpano: kunnille ja työllisyysalueille tulee tarjota riittävä koulutus ja ohjeistus sekä riittävän aikainen tieto rahoitus- ja vastuumallien muutoksista ennen 1.1.2027 voimaantuloa.
- Kotoutumispalveluita suunniteltaessa yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on tärkeää. Kotoutumisaikana tulee olla järjestettynä alueella riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut.

Rautjärvellä 9.2.2026

Rautjärven kunta

Kunnanhallitus